Warszawa, dnia 5 czerwca 2017 r.

PSE S.A.
2017 -06- 06
2/48295/2017

PREZES
URZĘDU REGULACJI ENERGETYKI

DRR.WRE.7128.5.2016.JPa2

DECYZJA

Na podstawie art. 9 ust. 5 oraz ust. 8 lit. d) i ust. 12 w związku z ust. 9 i ust. 10 oraz w związku z art. 45 i art. 57 rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiającego wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi (Dz. Urz. UE L 197 z 25.07.2015, s. 24) oraz w związku z art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r., poz. 220 ze zm.) oraz z art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.),

po rozpatrzeniu wniosku
Polskich Sieci Elektroenergetycznych Spółka Akcyjna,
z siedzibą w Konstancinie - Jeziornie, ul. Warszawska 165,

z dnia 4 sierpnia 2016 r., znak: Z-698-DM-PR.525.1.2016.2, w sprawie o zatwierdzenie Warunków dotyczących alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych i innych niezbędnych mechanizmów umożliwiających działanie więcej niż jednego wyznaczonego operatora rynku energii elektrycznej (NEMO) w Polsce, o którym mowa w art. 45 i 57 rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiającego wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi (dalej jako: „rozporządzenie CACM"), uzupełnionego pismami z dnia 6 kwietnia 2017 r., znak: Z-281 DM-PR. 525.1.2016.3 oraz z dnia 2 czerwca 2017 r., znak: DM-PR.525.1.2016.6,

postanawiam

zatwierdzić przedłożone Warunki dotyczące alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych i innych niezbędnych mechanizmów umożliwiających działanie więcej niż jednego NEMO w Polsce, o których mowa w art. 45 i 57 rozporządzenia CACM (dalej jako: „warunki MNA"), stanowiące załącznik nr 1 do niniejszej decyzji.

tel.: 22 487 58 02 fax: 22 378 11 61 e-mail: sekretariat@ure.gov.pl

DEPARTAMENT PRZESYŁU
Wpłynęło dnia 07.06.2017
Znak pisma ...

UZASADNIENIE

Pismem z dnia z dnia 4 sierpnia 2016 r., znak: Z-698-DM-PR.525.1.2016.2, operator systemu przesyłowego (dalej jako: „OSP") Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (dalej jako: „Wnioskodawca", „PSE S.A.") przedłożył Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki (dalej jako: „Prezes URE") do zatwierdzenia warunki MNA.

Zgodnie z art. 9 ust. 12 rozporządzenia CACM w przypadku gdy jeden lub większa liczba organów regulacyjnych zażąda wprowadzenia zmiany przed zatwierdzeniem warunków lub metod przedłożonych zgodnie z ust. 6, 7 i 8, odpowiedni OSP lub NEMO przedkładają wniosek dotyczący zmienionych warunków lub metod do zatwierdzenia w terminie dwóch miesięcy od daty zażądania wprowadzenia zmiany przez organy regulacyjne. Właściwe organy regulacyjne podejmują decyzję w sprawie zmienionych warunków lub metod w terminie dwóch miesięcy od daty ich przedłożenia.

Prezes URE po analizie przedłożonych warunków MNA na podstawie art. 9 ust. 12 rozporządzenia CACM pismem z dnia 3 lutego 2017 r., znak: DRR.WRE.7128.5.2016.MH, wezwał PSE S.A. do wprowadzenia zmian w treści przedstawionych do zatwierdzenia warunków MNA i przekazania do URE ich jednolitego tekstu w terminie 2 miesięcy od daty otrzymania wezwania. Zakres żądanych zmian dotyczył:

1. Jednoznacznego określenia zakresu warunków MNA będącego przedmiotem zatwierdzenia oraz określenia sposobu spedycji;
2. Usunięcia odniesień do istniejących projektów łączenia Rynków Dnia Bieżącego;
3. Usunięcia wskazanych rozdziałów opisujących wymagania prawne, oddzielanie rynków i procedury rezerwowe oraz podział i zwrot kosztów oraz zabezpieczenia;
4. Wskazania i opisania niezbędnych mechanizmów finansowania, które będą stosowane w polskim obszarze cenowym;
5. Kompatybilności zaproponowanych rozwiązań w warunkach MNA z rozwiązaniami przyjętymi w sąsiednich strefach cenowych;
6. Wskazania w wystarczającym zakresie wpływu rozwiązań przyjętych na gruncie warunków MNA na cele rozporządzenia CACM.

W odpowiedzi na wezwanie PSE S.A. pismem z dnia 6 kwietnia 2017 r., znak: Z-281 DM-PR. 525.1.2016.3, przedłożyły Prezesowi URE do zatwierdzenia zmieniony jednolity tekst warunków MNA. Pismem z 2 czerwca 2017 r., znak: DM-PR.525.1.2016.6,uzupełniły wniosek o uzasadnienie ujęcia w warunkach MNA postanowień dotyczących rozłączenia rynków i procedur rezerwowych oraz uzasadnienia braku zasadności opracowania dokumentu towarzyszącego warunkom MNA o charakterze informacyjnym, który nie podlegałby zatwierdzeniu przez organ regulacyjny.

Prezes URE pismem z dnia 2 czerwca 2017 r., znak: DRR.WRE.7128.5.2016.JPa2, zawiadomił PSE S.A. o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie oraz możliwości zapoznania się z zebranym w postępowaniu materiałem dowodowym oraz złożenia ewentualnych dodatkowych uwag i wyjaśnień we wskazanym terminie.

W toku niniejszego postępowania Prezes URE zważył, co następuje:

Stosownie do art. 9 ust. 5 rozporządzenia CACM każdy organ regulacyjny zatwierdza warunki lub metody stosowane do wyznaczania lub określenia jednolitego łączenia rynków dnia następnego i jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego, opracowane przez OSP i NEMO. Organy te są odpowiedzialne za zatwierdzanie warunków lub metod określonych w ust. 6, 7 i 8.

Art. 9 ust. 8 lit d) tego rozporządzenia stanowi, że indywidualnemu zatwierdzeniu przez każdy organ regulacyjny lub inny właściwy organ zainteresowanego państwa członkowskiego podlega w stosownych przypadkach wniosek dotyczący mechanizmu alokacji transgranicznych zdolności przesyłowych oraz innych mechanizmów zgodnie z art. 45 i 57.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 rozporządzenia CACM w odniesieniu do jednolitego łączenia rynków dania następnego oraz art. 57 ust. 1 tego rozporządzenia w odniesieniu do jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego, OSP w obszarach rynkowych w przypadku gdy więcej niż jeden NEMO został wyznaczony lub oferuje usługi obrotu, lub w przypadkach gdy występują połączenia wzajemne, które są eksploatowane przez OSP certyfikowanych zgodnie z art. 3 rozporządzenia (WE) nr 714/2009, opracowują z zainteresowanymi OSP, NEMO i operatorami połączeń wzajemnych, którzy nie są certyfikowani jako OSP, wniosek dotyczący alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych i innych niezbędnych mechanizmów dla takich obszarów rynkowych mający na celu zapewnienie niezbędnych danych i finansowania dla takich mechanizmów ze strony odpowiednich NEMO i połączeń wzajemnych. Mechanizmy te muszą umożliwiać dodatkowym OSP i NEMO przystąpienie do nich. Art. 45 ust. 2 oraz odpowiednio art. 57 ust. 2 rozporządzenia CACM stanowią, że wniosek przedkłada się do zatwierdzenia właściwym krajowym organom regulacyjnym w ciągu 4 miesięcy od wyznaczenia więcej niż jednego NEMO lub zezwolenia im na świadczenie usług obrotu energią w obszarze rynkowym lub jeżeli nowe połączenie wzajemne nie jest eksploatowane przez certyfikowanego OSP. W przypadku istniejących połączeń wzajemnych, które nie są eksploatowane przez certyfikowanych OSP, wniosek należy złożyć w ciągu czterech miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Prezes URE decyzją z dnia 2 grudnia 2015 r. postanowił wyznaczyć Towarową Giełdą Energii S.A. na NEMO do przeprowadzenia jednolitego łączenia rynków dania następnego i dnia bieżącego dla polskiego obszaru rynkowego.

Na podstawie art. 4 ust. 5 rozporządzenia CACM, w związku z tym, że nie stwierdzono podstaw do odrzucenia usług obrotu energią świadczonych przez NEMO wyznaczonego w innym państwie członkowskim (art. 4 ust. 6 rozporządzenia CACM), EPEX SPOT SE od dnia 5 kwietnia 2016 r. ma prawo oferować usługi obrotu energią na rynkach dnia następnego oraz dnia bieżącego z dostawą do Polski. Spółce EPEX SPOT SE zostało wskazane, że po otrzymaniu tej informacji od Prezesa URE może rozpocząć współpracę z OSP i innymi NEMO działającymi w polskim obszarze rynkowym, nad propozycją dotyczącą alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych i innych niezbędnych mechanizmów, o których mowa w art. 45 i 57 rozporządzenia CACM. Spółka potwierdziła odbiór informacji

w dniu 4 kwietnia 2016 r. Tym samym, od tego dnia rozpoczyna się termin 4 miesięcy, o którym mowa w art. 45 ust. 2 i art. 57 ust. 2 rozporządzenia CACM.

Decyzją Prezesa URE z dnia 22 kwietnia 2016 r. Nord Pool AS został wyznaczony na NEMO do przeprowadzania jednolitego łączenia rynków dania następnego i dnia bieżącego dla polskiego obszaru rynkowego.

W związku z powyższym Towarowa Giełda Energii S.A., EPEX SPOT SE oraz Nord Pool AS są zainteresowanymi podmiotami w rozumieniu art. 45 ust. 1 i 57 ust. 1 rozporządzenia CACM, z którymi PSE S.A. zobowiązane były opracować warunki MNA.

Wnioskodawca wskazał, że warunki MNA zostały opracowane z wyżej wskazanymi NEMO. Konsultacje odbyły się w formie spotkań oraz wymiany uwag do projektu warunków MNA. Na tej podstawie PSE S.A. opracowały ostateczną wersję MNA, którą przedłożyły do zatwierdzenia Prezesowi URE. PSE S.A. wskazały, że przed złożeniem Prezesowi URE zmienionego jednolitego tekstu warunków MNA od zatwierdzenia, projekt zmienionych warunków MNA był konsultowany z zainteresowanymi podmiotami w formie telekonferencji oraz wymiany uwag do dokumentu.

Zgodnie z art. 9 ust. 9 rozporządzenia CACM wniosek dotyczący ustanowienia warunków lub metod obejmuje proponowane ramy czasowe ich wdrożenia oraz opis ich oczekiwanego wpływu na cele niniejszego rozporządzenia.

Przedłożone przez PSE S.A. warunki MNA zawierają wykonalny harmonogram ich wdrożenia.

Oczekiwany wpływ warunków MNA na cele rozporządzenia CACM został wskazany w sposób pozwalający uznać, że przedłożone do zatwierdzenia Prezesowi URE warunki są zgodne z celami wyszczególnionymi w art. 3 rozporządzenia CACM.

Przedłożone Prezesowi URE do zatwierdzenia pismem z dnia 6 kwietnia 2017 r. warunki MNA określają zasady funkcjonowania wielu NEMO w polskim obszarze rynkowym. Wskazują na model spedycji, zasady wymiany danych między OSP i NEMO oraz role poszczególnych podmiotów biorących udział w jednolitym łączeniu rynków dnia bieżącego oraz dnia następnego w polskim obszarze rynkowym. Określają zasady rozliczeń i rozrachunków pomiędzy NEMO, a także ramy umowne współpracy właściwych podmiotów. Warunki MNA przyjmują rozwiązanie polegające na przypisaniu każdego NEMO do jednego węzła („NEMO-hub"), natomiast pomiędzy węzłami poszczególnych NEMO zlokalizowanymi w polskim obszarze rynkowym istnieją nieograniczone zdolności przesyłowe. W konsekwencji braku ograniczeń wymiany energii między NEMO, wszystkie zlecenia złożone w polskim obszarze rynkowym traktowane są jako złożone w tym samym obszarze rynkowym. W zakresie spedycji przyjęto rozwiązanie oparte na modelu Preferowanego Spedytora, w ramach którego istnieje wiele podmiotów świadczących usługi spedycyjne i każdy z NEMO ma możliwość wyboru preferowanego partnera do przeprowadzania rozliczeń transakcji wynikających z mechanizmu łączenia rynków.

Warunki MNA określają ponadto procedury na wypadek rozłączenia rynków oraz procedury rezerwowe. Prezes URE po analizie konieczności zawarcia postanowień w tym

względzie w warunkach MNA podzielił argumentację PSE S.A. wskazaną w piśmie uzupełniającym wniosek o zatwierdzenie warunków MNA z dnia 2 czerwca 2017 r. i uznał, że ich określenie jest niezbędne do zapewnienia warunków efektywnej, przejrzystej i niedyskryminującej alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych na wypadek wystąpienia nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmu łączenia rynków dnia następnego i dnia bieżącego.

Ponadto Prezes URE uznał, że na uwzględnienie zasługuje argumentacja Wnioskodawcy zawarta w piśmie z dnia 2 czerwca 2016 r. w zakresie braku konieczności opracowania dodatkowego do warunków MNA dokumentu uzupełniającego o charakterze informacyjnym, mając także na względzie, że NEMO w trakcie konsultacji nie zgłaszali potrzeby opracowania takiego dokumentu towarzyszącego.

Zgodnie z art. 9 ust. 9 rozporządzenia CACM wniosek dotyczący ustanowienia warunków lub metod obejmuje proponowane ramy czasowe ich wdrożenia oraz opis ich oczekiwanego wpływu na cele niniejszego rozporządzenia.

Przedłożone przez PSE S.A. warunki MNA zawierają wykonalny harmonogram ich wdrożenia.

Oczekiwany wpływ warunków MNA na cele rozporządzenia CACM został wskazany w sposób pozwalający uznać, że przedłożone do zatwierdzenia Prezesowi URE warunki są zgodne z celami wyszczególnionymi w art. 3 rozporządzenia CACM.

Po ustaleniu stanu faktycznego oraz po analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Prezes URE ustalił, że zachodzą przesłanki, do zatwierdzenia warunków MNA określonych we wniosku PSE S.A. z dnia 4 sierpnia 2016 r., znak: Z-698-DM-PR.525.1.2016.2 uzupełnionego pismami z dnia 6 kwietnia 2017 r., znak: Z-281 DM-PR. 525.1.2016.3 oraz z dnia 2 czerwca 2017 r., znak: DM-PR.525.1.2016.6. Ponadto w przedmiotowej sprawie należy wskazać, że za ustanowieniem zatwierdzeniem warunków MNA przemawia zarówno interes społeczny, jak i słuszny interes strony.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji.

POUCZENIE

1. Od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za moim pośrednictwem, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia (art. 30 ust. 2 i 3 ustawy – Prawo energetyczne oraz art. 479^{46} pkt 1 i art. 479^{47} § 1 Kodeksu postępowania cywilnego). Odwołanie należy przesłać na adres Urzędu Regulacji Energetyki, Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa.
2. Odwołanie od decyzji powinno czynić zadość wymaganiom przepisanym dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji i wartości przedmiotu sporu, przytoczenie zarzutów, zwięzłe ich uzasadnienie, wskazanie dowodów,

a także zawierać wniosek o uchylenie albo zmianę decyzji w całości lub części (art. 479[49] Kodeksu postępowania cywilnego).

Z upoważnienia

Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki

DYREKTOR

Małgorzata Kozak

Załącznik nr 1: „Warunki dotyczące alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych i innych niezbędnych mechanizmów umożliwiających działanie więcej niż jednego NEMO w Polsce na podstawie art. 45 i 57 Rozporządzenia Komisji Europejskiej (UE) 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiającego wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi"

Uiszczono opłatę skarbową w wysokości 10 zł

Otrzymuje:

1. Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

   ul Warszawska 165

   05-520 Konstancin-Jeziorna

2. a/a

Załącznik nr 1 do decyzji
Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki
z dnia 5 czerwca 2017r.
nr DRR.WRE.7128.5.2016.JPa 2

Warunki dotyczące alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych i innych niezbędnych mechanizmów umożliwiających działanie więcej niż jednego NEMO w Polsce

na podstawie art. 45 i 57 Rozporządzenia Komisji Europejskiej (UE) 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiającego wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi

DYREKTOR

Małgorzata Kozak

Spis treści

Zestawienie użytych skrótów i definicji 4

1 Cel dokumentu 7

1.1 MNA w kontekście celów Rozporządzenia CACM 7

1.2 Harmonogram wdrożenia MNA 10

1.3 Zmiany MNA 10

2 Ogólne założenia koncepcji funkcjonowania wielu NEMO w Polsce 11

2.1 Koncepcja Multi-Hub 11

2.2 Granice, do których mają zastosowanie postanowienia MNA 11

2.3 Model spedycji 12

2.4 Wymiana danych między PSE i NEMO 12

3 Rynek dnia następnego 13

3.1 Ogólny opis procesu 13

3.2 Faza Pre-Coupling poprzedzająca łączenie rynków 14

3.2.1 Przekazywanie międzyobszarowych zdolności przesyłowych do MCO 14

3.2.2 Tworzenie i zarządzanie księgami zleceń 15

3.3 Faza łączenia rynków (Coupling) 15

3.4 Faza Post-Coupling następująca po dokonaniu łączenia rynków 15

3.4.1 Dostarczenie i weryfikacja wyników łączenia rynków 15

3.4.2 Rozliczenia, rozrachunki i spedycja 17

3.4.3 Gromadzenie i podział dochodu z ograniczeń 20

3.4.4 Przekazanie grafików wymiany międzyobszarowej 20

4 Rynek dnia bieżącego 21

4.1 Wdrożenie jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego 21

4.2 Ustalenia w zakresie wielu NEMO w kontekście jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego 21

4.2.1 Faza Pre-Coupling 23

4.2.2 Faza łączenia rynków (coupling) 23

4.2.3 Faza Post-Coupling 24

5 Rozłączenie rynków (decoupling) i procedury rezerwowe 25
5.1 Oddzielenie NEMO: problemy z dostarczeniem księgi zleceń 25
5.2 Brak informacji w zakresie międzyobszarowych zdolności przesyłowych: problemy z przekazaniem międzyobszarowych zdolności przesyłowych 26
5.3 Brak wyników mechanizmu łączenia rynków: problemy z wykonywaniem funkcji MCO 26
6 Podmioty wykonujące niezbędne funkcje 28
6.1 Spedytor (Shipping Agent) 28
6.2 Platforma TSO SPoC 28
7 Zasady podziału i odzyskiwania kosztów 29
7.1 Rozliczenia i rozrachunki między NEMO 29
7.2 Usługa spedytora (Shipping Agent Services) 29
8 Ramy umowne 31
8.1 Zasady ogólne 31
8.2 Umowy lokalne 31
8.3 Poziom regionalny 32
8.4 Poziom europejski 32

Niniejszy dokument został opracowany przez OSP przy współpracy z NEMO zgodnie z art. 45 oraz 57 Rozporządzenia Komisji Europejskiej (UE) 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiającego wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi (Dz. Urz. UE L 197 z 25 lipca 2015, s. 24).

Zestawienie użytych skrótów i definicji

Celem zachowania spójności z powszechnie używaną terminologią w zakresie wdrażania jednolitego rynku energii w UE, w niniejszym dokumencie zastosowano następujące skróty i pojęcia:

1) **ACER** – Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ang. *Agency for Cooperation of Energy Regulators*);
2) **„BZ"** – (ang. *Bidding Zone*) – obszar rynkowy;
3) **„CCC"** – (ang. *Coordinated Capacity Calculator*) – podmiot odpowiedzialny za skoordynowane wyznaczanie zdolności przesyłowych, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „to jednostka lub jednostki, którym powierzono zadanie wyznaczenia zdolności przesyłowych, działające na poziomie regionalnym lub wyższym";
4) **„CCP"** – (ang. *Central Counter Party*) – kontrahent centralny, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „to jednostka lub jednostki, której lub którym powierzono zadanie zawierania umów z uczestnikami rynku, poprzez nowację umów wynikających z procesu kojarzenia, i organizowania transferu sald wynikających z alokacji zdolności przesyłowych z innymi kontrahentami centralnymi lub spedytorami";
5) **„CID"** – (ang. *Congestion Income Distributor*) – podmiot odpowiedzialny za dokonanie podziału dochodu z ograniczeń zgodnie z metodyką wypracowaną na podstawie art. 73 Rozporządzenia CACM;
6) **„CMM"** – (ang. *Capacity Management Module*) – moduł zarządzania zdolnościami przesyłowymi, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „to system zawierający aktualne informacje na temat dostępnych międzyobszarowych zdolnościach przesyłowych do celów alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych rynku dnia bieżącego";
7) **„CZC"** – (ang. Cross Zonal Capacity) – międzyobszarowe zdolności przesyłowe, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Komisji (UE) 2013/543 z dnia 14 czerwca 2013 r. w sprawie dostarczania i publikowania danych na rynkach energii elektrycznej, zmieniające załącznik 1 do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 714/2009 (Dz. U. L. 163 z 15.6.2013, s. 1): „zdolność wzajemnie połączonego systemu do przyjmowania transferu energii między obszarami rynkowymi";
8) **„DA"** – (ang. *Day-Ahead*) – dzień następny;

9) **„dochód z ograniczeń"** – (ang. *Congestion Income*) - zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „to dochód uzyskany w wyniku alokacji zdolności przesyłowych";

10) **„ENTSO-E"** – Europejska Sieć Operatorów Elektroenergetycznych Systemów Przesyłowych (ang. *European Network of Transmission System Operators for Electricity*);

11) **„hub/węzeł"** – grupa uczestników rynku (wraz z ich ofertami) obsługiwanych przez danego NEMO;

12) **„ID"** – (ang. *Intra-Day*) – dzień bieżący;

13) **„IRiESP"** – Instrukcja Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej;

14) **„MC"** – (ang. market coupling) – łączenie rynków;

15) **„MCO"** – (ang. *Market Coupling Operator*) – funkcja operatora łączenia rynków, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „to funkcja kojarzenia zleceń z rynków dnia następnego i dnia bieżącego dla rożnych obszarów rynkowych i przy jednoczesnej alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych";

16) **„MNA"** – (ang. *Multi-Nemo Arrangements*) – warunki dotyczące alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych i innych niezbędnych mechanizmów umożliwiających działanie więcej niż jednego NEMO w Polsce;

17) **„MTU"** – (ang. *Market Time Unit*) – podstawowy okres handlowy;

18) **„NEMO"** – (ang. *Nominated Energy Market Operator*) – wyznaczony operator rynku energii elektrycznej, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „to podmiot wyznaczony przez właściwy organ do wykonywania zadań związanych z jednolitym łączeniem rynków dnia następnego lub dnia bieżącego";

19) **„netowanie opłat"** – czynność polegająca na kompensowaniu wzajemnych zobowiązań finansowych stron mająca na celu ograniczenie niezbędnych przepływów finansowych oraz wymaganej wysokości zabezpieczeń finansowych;

20) **„netowanie pozycji kontraktowych"** – czynność polegająca na kompensowaniu wzajemnych zobowiązań kontraktowych stron w celu ograniczenia wolumenu wymiany towarów pociągająca za sobą ograniczenie niezbędnych przepływów finansowych oraz wymaganej wysokości zabezpieczeń finansowych;

21) **„ograniczenia alokacji"** – zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „ograniczenia, których należy przestrzegać podczas alokacji zdolności przesyłowych i które są potrzebne, aby utrzymać system przesyłowy w granicach bezpieczeństwa pracy, a które nie zostały przełożone na międzyobszarowe zdolności przesyłowe lub są potrzebne do zwiększania efektywności alokacji zdolności przesyłowych";

22) **„OSP"** – Operator Sytemu Przesyłowego Elektroenergetycznego na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, którym został wyznaczony przedsiębiorca Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. z siedzibą w Konstancinie-Jeziornie;

23) **„PL BZ"** – polski obszar rynkowy (od ang. *Bidding Zone* – obszar, w którym transakcje handlowe mogą być realizowane bez konieczności alokacji zdolności przesyłowych);

24) **„Platforma TSO SPoC"** – (ang. *Transmission System Operators Single Point of Contact*) – platforma do wymiany danych zapewniająca pojedynczy punkt kontaktowy w relacjach NEMO-OSP na potrzeby wymiany danych dotyczących międzyobszarowych zdolności przesyłowych oraz ograniczeń alokacji;

25) **„PSE"** – Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

26) **„Rozporządzenie CACM"** – (ang. *Capacity Allocation and Congestion Management*) – Rozporządzenie Komisji (UE) nr 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiające wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi (Dz. Urz. UE L 197 z 25 lipca 2015, s. 24);

27) **„SA"** – (ang. *Shipping Agent*) – spedytor, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu CACM: „to jednostka lub jednostki, której lub którym powierzono zadanie transferu sald między różnymi kontrahentami centralnymi";

28) **„SM"** – (ang. *Shipping Module*) – moduł spedycyjny, dostarczający dane niezbędne do przeprowadzenia procesu spedycji.

1 Cel dokumentu

Celem niniejszego dokumentu (zwanego dalej: „MNA" – od ang. *Multi NEMO Arrangements*) jest ustalenie zasad umożliwiających działanie więcej niż jednego NEMO (skrót od ang. *Nominated Electricity Market Operator*) w Polsce, w procesie łączenia rynków dnia następnego i bieżącego.

1.1 MNA w kontekście celów Rozporządzenia CACM

Przedstawiane w niniejszym dokumencie zasady dotyczące funkcjonowania wielu NEMO w Polsce są zgodne z celami Rozporządzenia CACM, zapisanymi w jego preambule:

- *Ustanowienie procesu łączenia rynków dnia następnego i dnia bieżącego wymaga współpracy między potencjalnie konkurującymi giełdami energii elektrycznej w celu utworzenia wspólnych funkcji łączenia rynków. Dlatego też nadzór i zgodność z regułami konkurencji mają nadrzędne znaczenie w odniesieniu do tych wspólnych funkcji* (punkt 20 preambuły Rozporządzenia CACM);
- *Niezbędna jest współpraca między OSP, NEMO a organami regulacyjnymi, by promować stworzenie i sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego energii elektrycznej, a także by zapewnić optymalne zarządzanie, skoordynowaną współpracę i właściwy rozwój techniczny unijnego systemu przesyłowego energii elektrycznej* (punkt 25 preambuły Rozporządzenia CACM);
- *Zasady dotyczące podziału wspólnych kosztów jednolitego łączenia rynków dnia następnego i jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego między NEMO a OSP z różnych państw członkowskich należy uzgodnić przed rozpoczęciem procesu realizacji w celu uniknięcia opóźnień i sporów związanych z podziałem kosztów* (punkt 24 preambuły Rozporządzenia CACM).

Ponadto, cele Rozporządzenia CACM zostały doprecyzowane w art. 3, wskazującym na następujące obszary:

a) *wspieranie efektywnej konkurencji w obszarze wytwarzania energii elektrycznej, obrotu energią elektryczną i dostaw energii elektrycznej*

   Wdrożenie MNA umożliwi NEMO oferowanie usług obrotu energią elektryczną na rynkach dnia następnego oraz dnia bieżącego z dostawą z lub do Polski, przyczyniając się do promowania konkurencji w zakresie wytwarzania, dystrybucji i obrotu energią elektryczną. W celu promowania skutecznej konkurencji wszystkie oferty składane przez uczestników rynku w polskim obszarze rynkowym (PL BZ) są kojarzone w ramach jednego procesu rynkowego i rozliczane w oparciu o jednolitą cenę rozliczeniową obowiązującą w całym PL BZ, niezależnie od tego który NEMO został przez danego uczestnika rynku wybrany w celu świadczenia usług obrotu.

   Realizacja powyższego celu została zagwarantowana poprzez przyjęcie w punkcie 2.1 koncepcji „multi-hub", zgodnie z którą każdy NEMO działa w ramach jednego węzła („hub"), a pomiędzy węzłami poszczególnych NEMO zlokalizowanymi w PL BZ istnieją nieograniczone zdolności przesyłowe. W konsekwencji braku ograniczeń wymiany

energii między NEMO, wszystkie zlecenia złożone w PL BZ traktowane są przez MCO jako złożone w tym samym obszarze rynkowym. W ramach procesu łączenia rynków dnia następnego, MCO wyznacza jedną wspólną cenę dla wszystkich węzłów w danym obszarze rynkowym.

b) *zapewnienie bezpieczeństwa pracy systemu*

MNA definiuje procesy obrotu w taki sposób, aby zminimalizować prawdopodobieństwo wystąpienia błędów poprzez:

- zorganizowanie wymiany danych w sposób zapewniający zmniejszenie liczby dodatkowych interfejsów i powiązanych operacyjnych procedur wymiany danych we wszystkich fazach procesu łączenia rynków w modelu dnia następnego i dnia bieżącego;
- pełnienie przez każdego NEMO funkcji zabezpieczającej (ang. *back-up*) ze względu na posiadany dostęp do informacji o międzyobszarowych zdolnościach przesyłowych i ograniczeniach alokacji[1];
- procedury awaryjne w postaci rozwiązań rezerwowych (ang. *fallback*) w przypadku częściowego lub pełnego rozłączenia rynków (ang. *partial or full decoupling*).

W przypadku rynku dnia następnego, rozwiązaniem mającym optymalizować liczbę niezbędnych interfejsów oraz powiązanych z nim procedur, wraz z jednoczesnym zapewnieniem wysokiego poziomu bezpieczeństwa, jest platforma TSO SPoC, która będzie stanowiła pojedynczy punkt kontaktowy w relacjach NEMO-OSP. Zadaniem platformy będzie zapewnienie wszystkim NEMO równoprawnego dostępu do danych dotyczących międzyobszarowych zdolności przesyłowych oraz ograniczeń alokacji.

W kontekście procedur awaryjnych, na wypadek częściowego i pełnego rozłączenia rynków przygotowano rozwiązania rezerwowe, które zostały w pełni opisane w rozdziale 5.

c) *optymalizacja wyznaczania międzyobszarowych zdolności przesyłowych*

Ustalenia MNA pozwolą na efektywne działanie wielu NEMO w PL BZ bez zakłócania procesów wyznaczania i alokacji zdolności przesyłowych. Funkcjonowanie wielu NEMO w PL BZ nie ma wpływu na proces wyznaczania międzyobszarowych zdolności przesyłowych. Wymagane jest zapewnienie wszystkim NEMO równoprawnego dostępu do międzyobszarowych zdolności przesyłowych, dzięki czemu alokacji podlegają najbardziej efektywne oferty z PL BZ, niezależnie od tego na który hub zostały złożone.

d) *zapewnienie sprawiedliwego i niedyskryminującego traktowania OSP, NEMO, Agencji, organów regulacyjnych i uczestników rynku*

[1]Za każdym razem, gdy jest mowa o *międzyobszarowych zdolnościach przesyłowych (CZC)*, należy rozumieć, że chodzi o *międzyobszarowe zdolności przesyłowe oraz ograniczenia alokacji.*

MNA traktuje wszystkich NEMO, CCP, SA w sposób sprawiedliwy i niedyskryminacyjny i jasno określa role NEMO, CCP, SA, OSP i innych podmiotów.

e) *zapewnienie i zwiększenie przejrzystości i wiarygodności informacji*

MNA zapewnia, że wszelkie informacje związane z jednolitym mechanizmem łączenia rynków dnia następnego lub dnia bieżącego, w tym zdolności przesyłowe oraz ograniczenia alokacji, są przejrzyste i dostępne w sposób niedyskryminacyjny dla wszystkich uczestników rynku.

f) *uwzględnienie konieczności zapewnienia sprawiedliwego i uporządkowanego rynku oraz sprawiedliwego i prawidłowego kształtowania cen*

MNA jest powiązany z pełnioną przez NEMO funkcją operatora łączenia rynków (ang. *Market Coupling Operator* – MCO). Jedne z głównych zadań MCO to wyznaczenie cen energii w każdym obszarze rynkowym oraz wolumenów wymiany handlowej na połączeniach międzyobszarowych. W związku z tym, propozycja MNA przewiduje, że w normalnych warunkach[2] zostanie wyznaczona jednolita cena rozliczeniowa na rynku dnia następnego dla PL BZ. MNA przewiduje również niezbędne rozwiązania rezerwowe w przypadku wystąpienia trudności w procesie jednolitego łączenia rynków, tak by funkcjonowanie rynku pozostawało stabilne i zachodził proces skutecznego kształtowania cen.

g) *stworzenie równych warunków działania dla NEMO*

Równe warunki konkurencji i niedyskryminacyjne traktowanie to jedno z głównych wymagań, które spełnia MNA. Zgodnie z przepisami art. 45 i 57 Rozporządzenia CACM, wniosek MNA został opracowany przez OSP we współpracy z zainteresowanymi NEMO działającymi w obszarze, którego dotyczy MNA.

h) *zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu do międzyobszarowych zdolności przesyłowych*

Wszystkim NEMO biorącym udział w procesie łączenia rynków dnia następnego i rynków dnia bieżącego oferuje się dokładnie taki sam dostęp do międzyobszarowych zdolności przesyłowych. Oznacza to, że zlecenia sprzedaży i zakupu od uczestników rynku zlokalizowanych w PL BZ są przeniesione do algorytmu mechanizmu łączenia rynków (funkcji MCO) na równych warunkach.

W przypadku rynku dnia następnego, realizacja powyższego celu została zagwarantowana poprzez przyjęcie rozwiązania opartego na Platformie TSO SPoC, która zgodnie z postanowieniami w punkcie 3.2 zapewnia dostęp do CZC wszystkim NEMO, dostarczając im w sposób niedyskryminujący informacje o zdolnościach przesyłowych i ograniczeniach alokacji, które następnie udostępniane są wszystkim uczestnikom rynku. Przyjęta koncepcja zakłada także że, NEMO zapewniają przesłanie CZC zgromadzonych w Platformie TSO SPoC podmiotowi pełniącemu funkcję operatora łączenia rynków (MCO), celem uwzględnienia ich w procesie łączenia

[2] tj. w przypadku braku pełnego oddzielenia rynków (ang. *decoupling).*

rynków, co w konsekwencji jest gwarantem braku dyskryminacji któregokolwiek NEMO.

W przypadku rynku dnia bieżącego, zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu do międzyobszarowych zdolności przesyłowych jest realizowane poprzez ustanowienie obowiązku przekazywania zdolności przesyłowych przez podmiot odpowiedzialny za skoordynowane wyznaczanie zdolności przesyłowych (ang. *Coordinated Capacity Calculator* – dalej „CCC"), lub OSP do czasu ustanowienia CCC, bezpośrednio do modułu odpowiedzialnego za zarządzanie międzyobszarowymi zdolnościami przesyłowymi (ang. *Capacity Management Module* – CMM) wypracowanego w ramach europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego. Informacje o dostępnych zdolnościach przesyłowych będą przesłane do CMM aby były widoczne dla wszystkich innych procesów i dla wszystkich NEMO.

1.2 Harmonogram wdrożenia MNA

Planowany harmonogram wdrożenia MNA w PL BZ jest następujący:

a) 06.04.2017 r. – przedłożenie MNA do akceptacji Prezesa URE w uzupełnieniu wniosku PSE złożonego w dniu 04.08.2016 r.;

b) do 06.06.2017 r. – zatwierdzenie MNA przez Prezesa URE;

c) do 06.12.2017 r. – przygotowanie i przedłożenie do zatwierdzenia Prezesowi URE projektu IRiESP uwzględniającego niezbędne zapisy wynikające z niniejszego MNA;

d) do 06.12.2017 r. – zawarcie niezbędnych umów pomiędzy OSP, NEMO, CCP, SA;

e) do 06.04.2018 r. – organizacja funkcji spedycyjnych;

f) do 06.04.2018 r. – organizacja Platformy TSO SPoC;

g) do 06.04.2018 r. – aktualizacja istniejących rynkowych umów operacyjnych (w uzasadnionych przypadkach);

h) do 06.04.2018 r. – zakończenie wdrożenia wszystkich niezbędnych rozwiązań prawnych i technicznych opisanych w MNA.

Realizacja powołanego harmonogramu wdrożenia MNA zależy od przyjmowanych rozwiązań na poziomie regionalnym i europejskim, które mają związek z realizacją celów rozporządzenia CACM. Z tego też względu terminy zawarte w planowanym harmonogramie mogą ulec przesunięciu. O takim przypadku PSE oraz NEMO poinformują Prezesa URE.

1.3 Zmiany MNA

Zgodnie z art. 9.13 Rozporządzenia CACM, PSE mogą zwrócić się do Prezesa URE z prośba o dokonanie zmian w zasadach MNA, w szczególności w sytuacji, gdy zaistnieje konieczność dostosowania zasad przyjętych w niniejszym dokumencie do uzgodnień regionalnych bądź przyjętych na poziomie europejskim rozwiązań technicznych w zakresie funkcjonowania rynku dnia następnego lub rynku dnia bieżącego.

2 Ogólne założenia koncepcji funkcjonowania wielu NEMO w Polsce

2.1 Koncepcja Multi-Hub

W celu zapewnienia maksymalnej płynności polskiego rynku energii oraz zapewnienia równego traktowania wszystkich uczestników rynku energii w Polsce przyjęta została koncepcja „multi-hub", która zakłada, że każdy NEMO jest przypisany do jednego węzła „NEMO-hub", a pomiędzy węzłami poszczególnych NEMO zlokalizowanymi w PL BZ istnieją nieograniczone zdolności przesyłowe[3]. W konsekwencji braku ograniczeń wymiany energii między NEMO, wszystkie zlecenia złożone w PL BZ traktowane są przez MCO jako złożone w tym samym obszarze rynkowym. Za proces przekazania ofert do MCO odpowiedzialni są poszczególni NEMO, dlatego też obowiązkiem NEMO jest przygotowanie niezbędnych modyfikacji systemów realizujących funkcje MCO w celu umożliwienia obsługi wielu ksiąg zleceń z PL BZ. W ramach procesu łączenia rynków, dla każdego okresu rozliczeniowego MCO wyznacza na rynku dnia następnego jedną wspólną cenę rozliczeniową dla wszystkich węzłów w danym obszarze rynkowym[4]. Ilustracja graficzna koncepcji „multi-hub" została przedstawiona na Rys. 1[5].

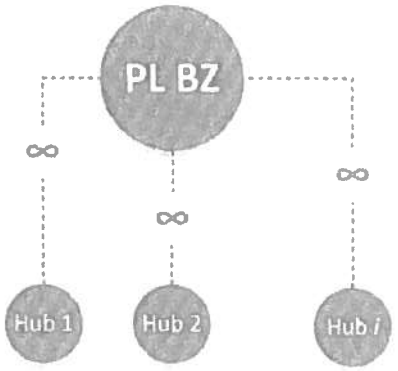

Rys. 1 Ilustracja koncepcji multi-hub

2.2 Granice, do których mają zastosowanie postanowienia MNA

Postanowienia zawarte w niniejszych zasadach MNA odnoszą się do wszystkich granic między PL BZ, a obszarami rynkowymi sąsiadujących krajów EU. Na moment opracowywania niniejszych zasad MNA, dotyczą one następujących granic:

---

[3] W niniejszym dokumencie, "nieograniczone zdolności przesyłowe" oznaczają poziom zdolności wystarczający do zapewnienia nieograniczonej wymiany między poszczególnymi NEMO w normalnych warunkach rynkowych. Należy zaznaczyć, że z technicznego punktu widzenia istnieje wiele różnych sposobów uwzględnienia braku ograniczeń przesyłowych pomiędzy poszczególnymi NEMO zlokalizowanymi w danym obszarze rynkowym, różniących się od siebie technicznymi szczegółami implementacji. Rozwiązanie zaproponowane w niniejszym MNA jest jednym z możliwych, obecnie testowanym przez europejskie giełdy energii.

[4] Z uwzględnieniem procedur oddzielania rynków (ang. *decoupling procedures*).

[5] Poniższy rysunek stanowi ilustrację zasad funkcjonowania koncepcji „Multi-Hub". Rozwiązanie przyjęte przez NEMO może się od niej różnić szczegółami implementacji.

- PL – DE/CZ/SK[6];
- PL – SE;
- PL – LT.

Wdrożenie zasad MNA na danej granicy wymaga wdrożenia mechanizmu jednolitego łączenia rynków dnia następnego i/lub dnia bieżącego. W celu umożliwienia działania więcej niż jednego NEMO, wszystkie niezbędne procedury związane z aktualnymi procesami łączenia rynków, tj. umowy pomiędzy giełdami a OSP oraz umowy operacyjne dotyczące połączeń LitPol Link i SwePol, zostaną dostosowane do ustaleń wynikających z MNA.

2.3 Model spedycji

W kwestii realizacji procesu spedycji, przyjęto rozwiązanie oparte na **modelu Preferowanego Spedytora**, w ramach którego to istnieje wiele podmiotów świadczących usługi spedycyjne i każdy z NEMO ma możliwość wybrać preferowanego partnera do przeprowadzania rozliczeń transakcji wynikających z mechanizmu łączenia rynków. Szczegóły rozwiązania zostały przedstawione w rozdziale 3.4.2.

2.4 Wymiana danych między PSE i NEMO

Rozwiązania techniczne wspierające zasady funkcjonowania wielu NEMO w Polsce powinny zapewnić maksymalną efektywność tego procesu. Narzędziem dla realizacji powyższego wymagania jest wykorzystywanie między OSP i NEMO standardowych formatów elektronicznej wymiany danych, zgodnych ze standardami określonymi przez ENTSO-E dla wymiany danych między uczestnikami rynku. W szczególności, identyfikacja danych wymienianych między uczestnikami rynku musi być oparta o scentralizowane zasady kodowania przyjęte na poziomie ENTSO-E[7], określające m.in. kody dla poszczególnych uczestników rynku oraz obszarów rynkowych.

NEMO są zobowiązani wykorzystywać formaty plików i protokoły wymiany danych wskazane przez PSE. Wykorzystując format ENTSO-E do elektronicznej wymiany danych, NEMO będą stosowali schematy kodowania określone przez ENTSO-E.

[6] Granice PL – DE/CZ/SK mogą zostać objęte zasadami MNA dopiero po wdrożeniu mechanizmów jednolitego łączenia rynków dnia następnego i/lub dnia bieżącego.

[7] Patrz: https://www.entsoe.eu/publications/electronic-data-interchange-edi-library/Pages/default.aspx oraz https://www.entsoe.eu/data/energy-identification-codes-eic/eic-documentation/Pages/default.aspx

3 Rynek dnia następnego

3.1 Ogólny opis procesu

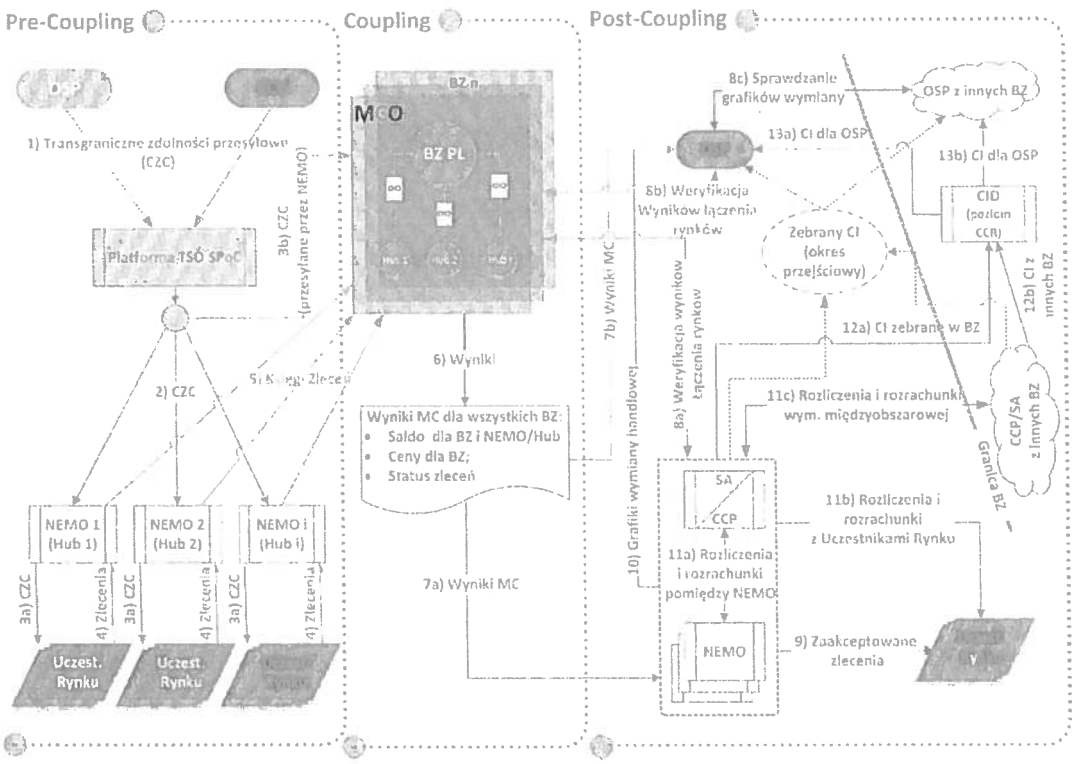

Rys. 2 Ogólny schemat procesu łączenia rynków z udziałem wielu NEMO.

Rys. 2 obrazuje w sposób schematyczny proces łączenia rynków dnia następnego przy funkcjonowaniu więcej niż jednego NEMO w danej BZ, wraz ze wskazaniem niezbędnych funkcji i podmiotów. W porównaniu do obecnych międzyobszarowych procesów MC w Polsce (Polska-Szwecja, Polska-Litwa), w ramach wdrażania Rozporządzenia CACM zostały przewidziane dodatkowe role:

- Platforma TSO SPoC (pojedynczy punkt kontaktowy w relacjach NEMO-OSP) – niezbędna w wymianie między OSP i NEMO danych dotyczących międzyobszarowych zdolności przesyłowych oraz ograniczeń alokacji;
- Kontrahent centralny (CCP) – zgodnie z definicją zawartą w art. 2 Rozporządzenia CACM;
- Spedytor (ang. *Shipping Agent* – dalej „SA") – zgodnie z definicją zawartą w art. 2 Rozporządzenia CACM. Spedytorzy pośredniczą w transferze sald (pozycje handlowe netto pomiędzy kontrahentami centralnymi CCP). W przyjętym rozwiązaniu Preferowanego Spedytora, opisanym w pkt 0, z definicji rolę tę pełnią CCP wskazani przez poszczególnych NEMO, pod warunkiem, że NEMO nie desygnował innego podmiotu do realizacji funkcji spedycyjnej (SA).

Można wyróżnić trzy podstawowe etapy procesu łączenia rynków:

(i) faza Pre-Coupling poprzedzająca łączenie rynków;

(ii) faza łączenia rynków – Coupling;

(iii) faza Post-Coupling następująca po dokonaniu łączenia rynków.

Obecność wielu NEMO w jednej BZ ma największy wpływ na fazy Pre- i Post-Coupling. Szczegółowy opis poszczególnych faz procesu przedstawiono poniżej.

3.2 Faza Pre-Coupling poprzedzająca łączenie rynków

Procesy realizowane w fazie Pre-Coupling obejmują:

1. Przekazywanie międzyobszarowych zdolności przesyłowych do MCO:
   - OSP lub podmiot odpowiedzialny za skoordynowane wyznaczanie zdolności przesyłowych – CCC (po ustanowieniu tego podmiotu) zapewnia, że CZC zostaną przekazane do Platformy TSO SPoC;
   - Platforma TSO SPoC zapewnia dostęp do CZC wszystkim NEMO, dostarczając im w sposób niedyskryminujący informacje o zdolnościach przesyłowych i ograniczeniach alokacji, które następnie udostępniane są wszystkim uczestnikom rynku;
   - NEMO zapewniają przesłanie CZC zgromadzonych w Platformie TSO SPoC podmiotowi pełniącemu funkcję operatora łączenia rynków (MCO), celem uwzględnienia ich w procesie łączenia rynków. Przyjmuje się zasadę, że obowiązek ten jest pełniony rotacyjnie przez NEMO.
2. Tworzenie i zarządzanie księgami zleceń
   - NEMO zapewniają utworzenie ksiąg zleceń w oparciu o zlecenia zgłoszone przez wszystkich uczestników rynku we wszystkich węzłach oraz dostarczają je do MCO.

3.2.1 Przekazywanie międzyobszarowych zdolności przesyłowych do MCO

Zgodnie z art. 46 ust. 1 Rozporządzenia CACM, podmiot odpowiedzialny za skoordynowane wyznaczanie zdolności przesyłowych (CCC) jest odpowiedzialny za przekazanie międzyobszarowych zdolności przesyłowych do odpowiednich NEMO w celu zapewnienia ich udostępnienia wszystkim uczestnikom rynku. Jednakże, do czasu ustanowienia CCC zgodnie z art. 27 ust. 2 Rozporządzenia CACM, OSP w Polsce jest odpowiedzialny za zapewnienie rozwiązania przejściowego obejmującego wyznaczenie zdolności przesyłowych oraz ich dostarczenie do NEMO na potrzeby mechanizmu łączenia rynków. Jak pokazano na Rys. 2, Platforma TSO SPoC przeznaczona jest do odbioru CZC od CCC/OSP oraz zapewnienia dostępu do CZC (oraz ograniczeń alokacji) dla wszystkich NEMO, a co za tym idzie, dla wszystkich uczestników rynku. NEMO są odpowiedzialni za udostępnienie CZC uczestnikom rynku oraz przekazanie CZC operatorowi łączenia rynków MCO. Szczegóły odnośnie działania Platformy TSO SPoC zostaną określone przez CCC dla rozwiązania docelowego

oraz przez OSP dla rozwiązania przejściowego. Kwestie dotyczące ustanowienia Platformy TSO SPoC zostały opisane w Rozdziale 6.2.

3.2.2 Tworzenie i zarządzanie księgami zleceń

Tworzenie i zarządzanie księgą zleceń należy do zadań NEMO. Każdy NEMO gromadzi oferty od swoich uczestników rynku, tworzy księgę zleceń i przekazuje ją do MCO jak pokazano na Rys. 2. Dzięki rozwiązaniu multi-hub, nie jest wymagane przeprowadzanie dodatkowego procesu łączenia ksiąg zleceń poszczególnych NEMO działających w PL BZ w jednolitą księgę zleceń przed wysłaniem ich do MCO.

Faza Pre-Coupling kończy się po zrealizowaniu wszystkich zadań opisanych w pkt. 3.2.1 i 3.2.2.

3.3 Faza łączenia rynków (Coupling)

Faza łączenia rynków przeprowadzana jest przez MCO. Szczegóły dotyczące tej fazy nie są przedmiotem niniejszego MNA, jednakże dla celów informacyjnych dokument odnosi się także do tego zagadnienia.

Wpływ jaki koncepcja wielu NEMO ma na fazę łączenia rynków sprowadza się do tego, że każdy obszar rynkowy jest podzielony na węzły i wyniki procesu łączenia rynków muszą być wyznaczane i dostarczone oddzielnie dla każdego węzła (każdego lokalnego huba, do którego jest przypisany dany NEMO) oraz dodatkowo zbiorczo przesłane do OSP zgodnie z wymogami Rozporządzenia CACM. Wyniki łączenia rynków dostarczane są przez MCO, a interfejsy niezbędne do przekazywania tych danych zapewniane są przez NEMO i OSP. Kluczowym wymaganiem dla procesu łączenia rynków dnia następnego jest, aby NEMO zapewnili, że podczas wyznaczania ceny rozliczeniowej dla PL BZ, algorytm mechanizmu łączenia rynków uwzględni nieograniczone zdolności przesyłowe pomiędzy węzłami „NEMO hub" zlokalizowanymi w PL BZ, a co za tym idzie wyznaczył dla nich jednolitą cenę.

3.4 Faza Post-Coupling następująca po dokonaniu łączenia rynków

Faza Post-Coupling składa się z następujących głównych procesów:

1. Dostarczenie i weryfikacja wyników łączenia rynków;
2. Rozliczenia, rozrachunki i spedycja;
3. Gromadzenie i podział dochodu z ograniczeń;
4. Przekazanie grafików wymiany międzyobszarowej.

3.4.1 Dostarczenie i weryfikacja wyników łączenia rynków

Wyniki procesu łączenia rynków dostarczane są bezpośrednio do OSP/CCC i NEMO. Zgodnie z art. 48 ust. 1 Rozporządzenia CACM, MCO przekazuje wyniki procesu łączenia rynków w następujący sposób:

- wyniki, o których mowa w art. 39 ust. 2 lit. a) i b), tj. jednolita cena rozliczeniowa i jednolite saldo w odniesieniu do każdego obszaru rynkowego – wszystkim OSP, CCC i NEMO (dla podstawowego okresu handlowego);
- wyniki, o których mowa w art. 39 ust. 2 lit. c) Rozporządzenia CACM, tj. informacje umożliwiające sprawdzenie statusu realizacji zleceń – wszystkim NEMO.

W fazie weryfikacji wyników procesu łączenia rynków, Rozporządzenie CACM nakłada na NEMO i OSP następujące obowiązki:

- OSP weryfikują, czy wyniki uzyskane za pośrednictwem jednolitego mechanizmu łączenia rynków, o których mowa w art. 39 ust. 2 lit. b) Rozporządzenia CACM są spójne z międzyobszarowymi zdolnościami przesyłowymi i ograniczeniami alokacji (tzn. czy międzyobszarowe grafiki wymiany handlowej są spójne z udostępnianymi zdolnościami przesyłowymi i ograniczeniami alokacji);
- NEMO weryfikują, czy wyniki uzyskane za pośrednictwem algorytmu jednolitego mechanizmu łączenia rynków, o których mowa w art. 39 ust. 2 lit. b) Rozporządzenia CACM są spójne ze złożonymi zleceniami.

Powyższe postanowienia zakładają, że zadaniem OSP jest sprawdzenie, czy wyniki procesu łączenia rynków zostały wyznaczone na podstawie poprawnych CZC, a zadaniem NEMO jest sprawdzenie, czy wyniki procesu łączenia rynków zostały prawidłowo wyznaczone na podstawie przekazanych ksiąg zleceń. Następnie informacje na temat poprawności danych przekazywane są do MCO.

Schemat obrazujący dostarczanie i weryfikację wyników mechanizmu łączenia rynków pokazuje Rys. 3.

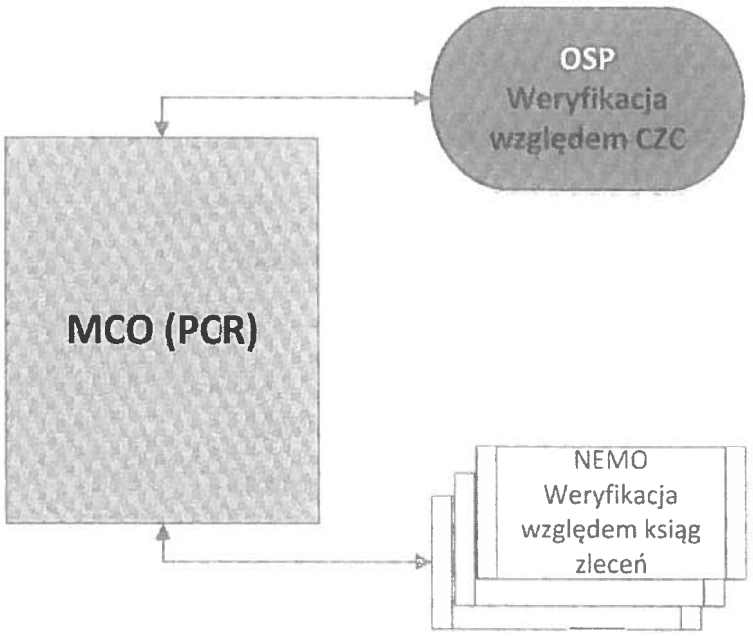

Rys. 3 Dostarczanie i weryfikacja wyników mechanizmu łączenia rynków.

Po zweryfikowaniu wyników mechanizmu łączenia rynków jako poprawne, NEMO mają obowiązek opublikować te ceny na swoich stronach internetowych. Za wyjątkiem sytuacji decouplingu opisanych w rozdziale 5, ceny w każdym okresie rozliczeniowym dla każdego „NEMO hub" w PL BZ muszą być identyczne. Wyznaczone ceny dla PL BZ (oraz dla każdego „NEMO hub" w sytuacji decouplingu) zostaną udostępnione PSE dla realizacji zadań OSP określonych przez prawo europejskie oraz krajowe.

3.4.2 Rozliczenia, rozrachunki i spedycja

Po dostarczeniu wyników mechanizmu łączenia rynków oraz ich zweryfikowaniu jako prawidłowe, zgodnie z art. 39 ust. 2 Rozporządzenia CACM, następuje proces realizacji transakcji, w tym dokonania rozliczeń pomiędzy NEMO oraz pomiędzy uczestnikami rynku i NEMO. Rozliczenia te dotyczą zarówno transakcji wewnątrz PL BZ, jak i transakcji międzyobszarowych, tj. z innymi obszarami rynkowymi.

Rozróżnia się dwie podstawowe składowe procesu rozliczeń, rozrachunków i spedycji:

- **Finansową**, mającą związek z:

  (i) rozliczeniami i rozrachunkami wewnętrznymi pomiędzy NEMO/CCP zlokalizowanymi w PL BZ (tzw. „wewnętrzne rozliczenia i rozrachunki finansowe"), których celem jest zapewnienie, że wszystkie zaplanowane transakcje wewnętrzne zostaną finansowo rozliczone pomiędzy NEMO działającymi w PL BZ;

  (ii) rozliczeniami i rozrachunkami międzyobszarowymi pomiędzy CCP (lub SA) i OSP (tzw. „zewnętrzne rozliczenia i rozrachunki finansowe"), których celem jest zapewnienie, że wszystkie transakcje międzyobszarowe wynikające z zaplanowanej wymiany międzyobszarowej zostaną finansowo rozliczone, oraz że zostaną wykonane niezbędne płatności pomiędzy CCP (lub SA) i OSP (tj. płatności za wymianę energii między CCP (lub SA) po obu stronach granicy, a także przekazanie odpowiednim OSP dochodu z ograniczeń).

- **Fizyczną**, związaną z fizycznym przeprowadzeniem zaplanowanych transakcji zgodnie z procedurami rynku bilansującego. Proces ten ma zagwarantować, że grafiki przedłożone przez NEMO i uczestników rynku, którzy realizują swoje transakcje za pośrednictwem NEMO, zostaną zaakceptowane przez OSP i zatwierdzone do fizycznej realizacji dostawy energii (tzw. „spedycja fizyczna – ang. *physical shipping*"). Spedycja fizyczna obejmuje zatem czynności wykonywane przez CCP lub SA oraz OSP w celu zapewnienia fizycznej dostawy energii będącej przedmiotem obrotu. Akceptując grafiki zgłoszone przez uczestników rynku i CCP (lub SA), OSP zapewnia, że fizyczna dostawa energii faktycznie będzie miała miejsce.

Zgodnie z Rozporządzeniem CACM:

- NEMO są odpowiedzialni za pełnienie funkcji CCP w zakresie rozliczeń i rozrachunków

Art. 7 ust. 1 Rozporządzenia CACM: „W zakresie jednolitego łączenia rynków dnia następnego i dnia bieżącego NEMO są w szczególności odpowiedzialni za następujące zadania: (...)

g) działanie w charakterze kontrahentów centralnych do celów dokonywania rozliczeń i rozrachunku wymiany energii wynikających z jednolitego łączenia rynków dnia następnego i jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego zgodnie z art. 68 ust. 3."

Art. 68 ust. 3 Rozporządzenia CACM: „Kontrahenci centralni pełnią rolę kontrahenta dla siebie nawzajem na potrzeby wymiany energii między obszarami rynkowymi w odniesieniu do praw i obowiązków finansowych wynikających z takich wymian energii."

Art. 68 ust. 6 Rozporządzenia CACM: „Niezależnie od przepisów ust. 3 spedytor może pełnić rolę kontrahenta dla różnych kontrahentów centralnych na potrzeby wymiany energii, jeżeli zainteresowane strony zawrą w tym celu odrębną umowę. Jeżeli nie dojdzie do zawarcia takiej umowy, o systemie spedycyjnym decydują organy regulacyjne odpowiedzialne za obszary rynkowe, między którymi konieczne jest dokonywanie rozliczeń i rozrachunku wymiany energii."

- Spedytorzy są odpowiedzialni za transfer sald pomiędzy poszczególnymi CCP.

  Art. 2 pkt. 43) Rozporządzenia CACM: „spedytor to jednostka lub jednostki, której lub którym powierzono zadanie transferu sald między różnymi kontrahentami centralnymi."

Każdy NEMO, chyba że sam pełni rolę CCP, musi być reprezentowany przez jednego CCP i posiadać ustalone, wymagane mechanizmy umowne i finansowe w zakresie rozliczania umów w ramach obrotu na rynku dnia następnego z udziałem uczestników rynku. CCP otrzymuje od NEMO potrzebne informacje o wynikach mechanizmu łączenia rynków w celu rozliczenia umów z uczestnikami rynku.

W procesie spedycji można rozróżnić dodatkowo procesy wewnętrzne, czyli takie które odbywają się pomiędzy poszczególnymi podmiotami wewnątrz polskiej strefy cenowej (BZ) oraz procesy zewnętrzne, czyli takie które odbywają się pomiędzy podmiotami zlokalizowanymi w różnych strefach cenowych. Ogólny schemat rozliczeń i rozrachunków oraz procesu spedycyjnego pokazano na Rys. 4., gdzie pogrubione strzałki oznaczają przepływy pieniężne, a cienkie strzałki przepływy energii lub informacji.

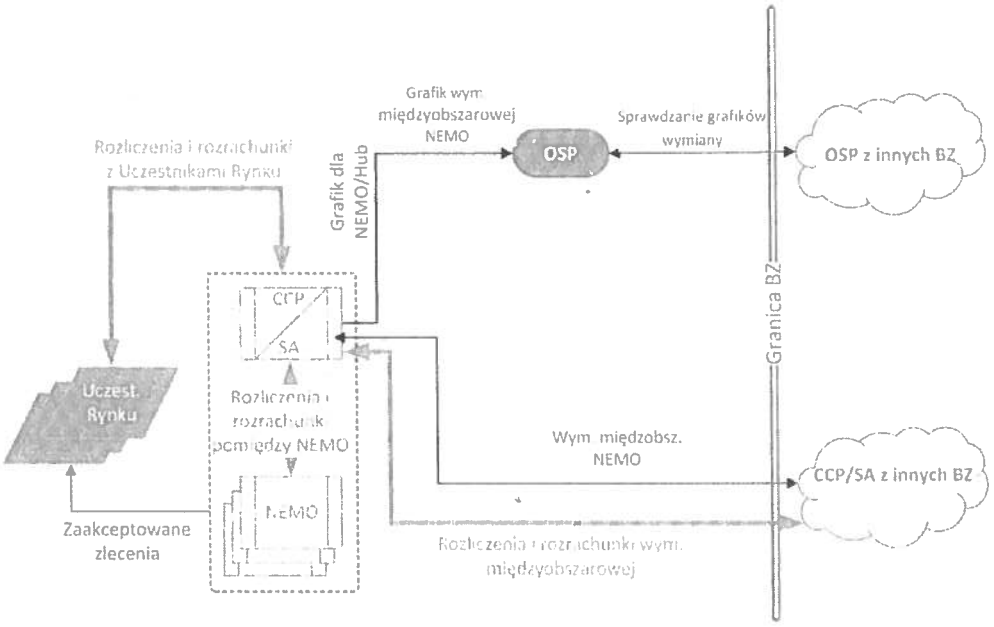

Rys. 4 Rozliczenia i rozrachunki/proces spedycji.

Rozliczenia i rozrachunki wewnątrz PL BZ

Ustalenia umowne w sprawie spedycji związane ze współpracą i rozliczeniami pomiędzy CCP w Polsce powinny być uzgodnione pomiędzy wszystkimi CCP działającymi w Polsce, przy czym zaproponowane rozwiązanie musi być transparentne, niedyskryminujące, a koszty z niego wynikające efektywne i proporcjonalne. Zgodnie z modelem Preferowanego Spedytora (ang. *Preferred Shipping Agent Solution*), w przypadku rozliczeń i rozrachunków wewnętrznych dla transakcji wewnątrz strefy cenowej, CCP dokonują rozliczeń poszczególnych transakcji z odpowiednimi CCP reprezentującymi innych NEMO. W przyjętym rozwiązaniu nie występuje konieczność przedstawienia ogólnych wytycznych wskazujących na sposób rozliczeń wzajemnych między NEMO/CCP, poza samym faktem istnienia obowiązku dokonania takich rozliczeń i rozrachunków ciążącym na wszystkich NEMO/CCP.

Rozliczenia i rozrachunki pomiędzy BZ

Rozliczenia i rozrachunki pomiędzy BZ realizowane będą zgodnie z modelem Preferowanego Spedytora. W ramach powyższego rozwiązania dopuszcza się istnienie wielu spedytorów (ang. *Multiple Shipping Agents*), a każdy z CCP (lub SA) ma prawo wybrać preferowanego partnera do przeprowadzenia rozliczeń i rozrachunków transakcji wynikających z mechanizmu łączenia rynków. Spośród najważniejszych cech modelu Preferowanego Spedytora można wyróżnić:

- wszystkie rozliczenia w fazie Post-Coupling dokonywane są bezpośrednio pomiędzy CCP (lub SA) bez udziału stron pośredniczących. Brak jest więc potrzeby utworzenia centralnego dedykowanego podmiotu pełniącego funkcję spedytora dla wszystkich NEMO w PL BZ;

- dokonywanie rozliczeń w ramach tego samego podmiotu, tzn. rozliczeń w ramach CCP (lub SA) działającego po obu stronach granicy, może umożliwić ograniczenie łącznych kosztów zabezpieczeń finansowych;
- możliwość wykorzystania istniejących umów między CCP (lub SA) dotyczących realizacji i rozliczania wymiany międzyobszarowej. W szczególności, takie rozwiązanie umożliwia uwzględnienie wzajemnych pozycji kontraktowych CCP (lub SA) z wielu rynków (*netowanie* pozycji kontraktowych), co może prowadzić do obniżenia wysokości przepływów finansowych w ramach procesu rozliczeń i rozrachunków oraz wynikających z tego kosztów.

W przypadku dokonywania wewnętrznych lub zewnętrznych rozliczeń i rozrachunków transakcji pomiędzy dwoma różnymi CCP/SA, podmioty te są zobowiązane kierować się zasadą maksymalizacji efektywności tego procesu, w szczególności stosować *netowanie* opłat tam gdzie to tylko możliwe.

3.4.3 Gromadzenie i podział dochodu z ograniczeń

CCP (lub SA) prowadząc rozliczenia i rozrachunki pomiędzy BZ, gromadzą dochód z ograniczeń z jednolitego łączenia rynków dnia następnego oraz zapewniają przekazanie zebranych dochodów z ograniczeń do OSP w sposób zgody z zasadami i opracowaną przez OSP metodyką wynikającą z art. 73 Rozporządzenia CACM. Techniczna realizacja tego procesu będzie zaprojektowana przez NEMO. Mając na uwadze art. 68 ust. 8 Rozporządzenia CACM, zebrany dochód z ograniczeń powinien być przekazywany do OSP nie później niż dwa tygodnie po dacie rozrachunku. W okresie przejściowym, do momentu wdrożenia rozwiązań regionalnych, dochód z ograniczeń z jednolitego łączenia rynków dnia następnego przekazywany jest bezpośrednio przez CCP (lub SA) w sposób uzgodniony pomiędzy CCP (lub SA) i OSP.

3.4.4 Przekazanie grafików wymiany międzyobszarowej

Grafiki wymiany międzyobszarowej przekazywane są do OSP oraz do CCP (lub SA), tak by mógł zostać przeprowadzony proces spedycji. Sposób uzyskania grafików zależeć będzie od rozwiązań opracowanych na poziomie regionalnym bądź europejskim i zostanie doprecyzowany w trakcie prac implementacyjnych. W okresie przejściowym, tj. do momentu wdrożenia rozwiązań opracowanych na poziomie regionalnym bądź europejskim, grafiki wymiany międzyobszarowej uzyskiwane są od podmiotu pełniącego funkcję MCO. Jednakże, w przyszłości źródłem grafików wymiany może być dedykowany podmiot odpowiedzialny za wyznaczenie planowanej wymiany (ang. *Scheduled Exchange Calculator*) ustanowiony zgodnie z przepisami art. 8 ust. 2 lit. g) Rozporządzenia CACM. Interfejsy niezbędne do dostarczenia ww. danych zapewniane są przez OSP i NEMO.

4 Rynek dnia bieżącego

4.1 Wdrożenie jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego

Po uruchomieniu europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego, poszczególne regiony i granice w Europie będą do niego kolejno przyłączane i będą mogły za jego pośrednictwem rozpocząć alokację międzyobszarowych zdolności przesyłowych dostępnych w ramach rynku dnia bieżącego.

W MNA zakłada się, że ustalenia w kwestii działalności wielu NEMO w zakresie rynku dnia bieżącego będą oparte na rozwiązaniach wypracowanych w ramach europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego po jego uruchomieniu i objęciu przez te rozwiązania przynajmniej jednej z polskich granic. Przyjmuje się również, że rozwiązania te spełnią wszystkie wymogi określone w Rozporządzeniu CACM, jak również wymogi określone przez OSP i NEMO na podstawie art. 37 ust. 1 oraz ust. 5 Rozporządzenia CACM i zatwierdzone przez poszczególne krajowe organy regulacyjne zgodnie z art. 9 ust. 6 Rozporządzenia CACM. Z uwagi na brak przedmiotowych rozwiązań w momencie przygotowywania niniejszego MNA, zasady dotyczące udziału wielu NEMO w rynku dnia bieżącego zostały przedstawione na ogólnym poziomie i będą podlegały weryfikacji w kontekście przyjętych rozwiązań. W przypadku, gdy przyjęte rozwiązania w zakresie funkcjonowania mechanizmu łączenia rynków dnia bieżącego będą odbiegały od zasad przyjętych w niniejszym dokumencie, PSE wystąpią do Prezesa URE z wnioskiem o zmianę MNA w trybie przewidzianym w punkcie 1.3.

4.2 Ustalenia w zakresie wielu NEMO w kontekście jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego

W ramach fazy Pre-Coupling, oferty kupna i sprzedaży energii elektrycznej zgłaszane są przez uczestników rynku do wybranych przez siebie NEMO. Poszczególni NEMO zbierają oferty i przesyłają je do podmiotu odpowiedzialnego za realizację procesu MC w ramach rozwiązania europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego, który to następnie łączy oferty w jedną wspólną księgę zleceń. Równolegle, OSP z poszczególnych obszarów/CCC (po ustanowieniu tego podmiotu) przekazują do podmiotu odpowiedzialnego za realizację procesu MC, informacje dotyczące dostępnych zdolności przesyłowych. Przedstawione na Rys. 5 moduły MCO są odzwierciedleniem funkcjonalności, które będą realizowane w ramach procesu. Na podstawie przesłanych danych, w ramach procesu MC następuje kojarzenie ofert. Wyniki algorytmu europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego zawierające informacje nt. tego, które oferty zostały powiązane, a które nie, przekazywane są do NEMO. W fazie Post-Couplingu, NEMO przekazują do:

a) uczestników rynku – informację o zrealizowanych i odrzuconych ofertach;

b) CCP – dyspozycje dotyczące rozliczeń ofert przyjętych do realizacji;

c) CCP (lub SA) – informację o indywidualnych transakcjach pomiędzy właściwymi CCP reprezentującymi innych NEMO (wewnętrzne rozliczenia dla transakcji w ramach jednej strefy cenowej i zewnętrzne rozliczenia dla transakcji pomiędzy strefami);

d) OSP – informacje dotyczące grafików wymiany handlowej.

Wyniki procesu łączenia rynków są weryfikowane pod kątem zgodności ze złożonymi zleceniami (podmiot odpowiedzialny: NEMO) oraz przesłanymi międzyobszarowymi zdolnościami przesyłowymi i ograniczeniami alokacji (sprawdzeniu przez OSP podlega fakt czy międzyobszarowe grafiki wymiany handlowej są spójne z udostępnianymi zdolnościami przesyłowymi i ograniczeniami alokacji). Następnie informacje na temat poprawności danych przekazywane są do podmiotu odpowiedzialnego za realizację procesu MC. Zgodnie z modelem Preferowanego Spedytora, w przypadku rozliczeń i rozrachunków wewnętrznych dla transakcji wewnątrz strefy cenowej, CCP dokonują rozliczeń poszczególnych transakcji z odpowiednimi CCP reprezentującymi innych NEMO, a także prowadzą rozliczenia uczestników rynku. W przypadku rozliczeń i rozrachunków zewnętrznych dla transakcji międzyobszarowych, CCP (lub SA) dokonują rozliczeń poszczególnych transakcji z odpowiednimi CCP (lub SA) reprezentującymi innych NEMO, a rozliczenia pomiędzy uczestnikami rynku prowadzone są przez CCP. Po przyjęciu metody wyceny zdolności przesyłowych na rynku dnia bieżącego zgodnie z art. 55 Rozporządzenia CACM, dochód z ograniczeń zbierany będzie przez poszczególnych CCP (lub SA) i przekazywany do OSP.

Ogólny schemat procesu łączenia rynków dnia bieżącego przedstawiono na Rys. 5, szczegóły zostały zaś omówione w kolejnych podrozdziałach.

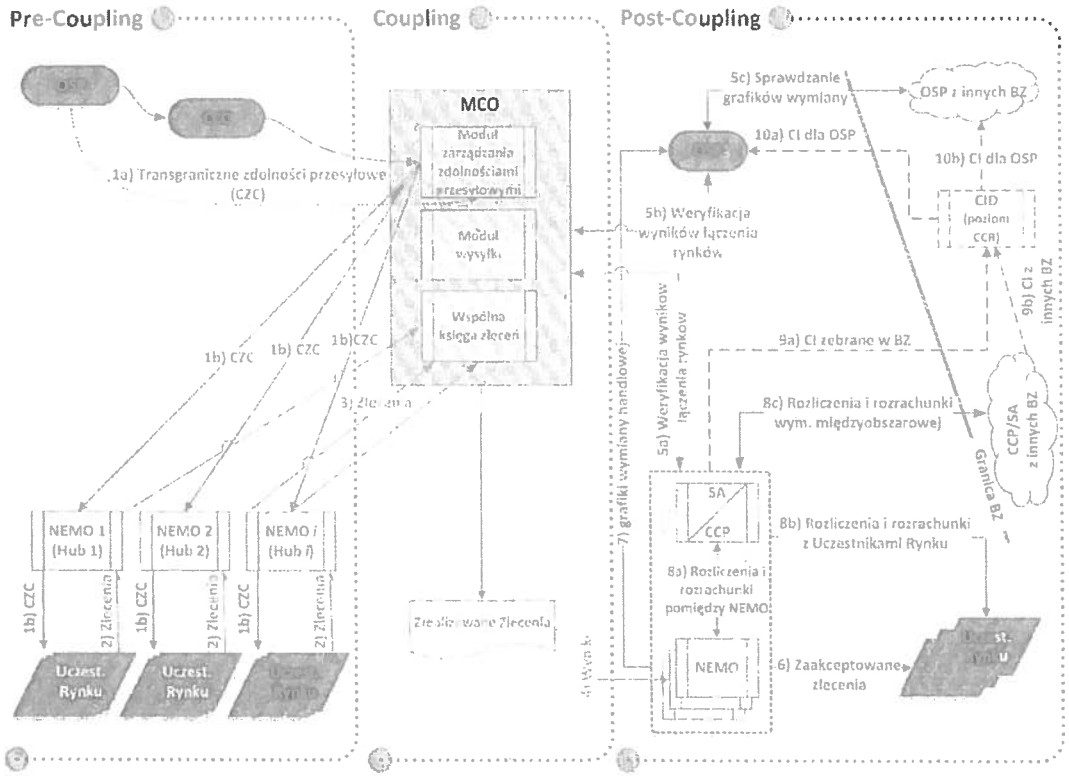

Rys. 5. Procesy rynku dnia bieżącego.

4.2.1 Faza Pre-Coupling

W ramach fazy Pre-Coupling zdolności przesyłowe będą przekazywane przez CCC lub OSP do czasu ustanowienia CCC, bezpośrednio do modułu odpowiedzialnego za zarządzanie międzyobszarowymi zdolnościami przesyłowymi (CMM) wypracowanego w ramach europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego. Informacje o dostępnych zdolnościach przesyłowych będą przekazywane do CMM skąd będą udostępniane dla realizacji wymagających tego procesów oraz wszystkich NEMO. Moduł odpowiedzialny za zlecenia (Wspólna Księga Zleceń – ang. *„Shared Order Book"*), wypracowany w projekcie jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego, powinien umożliwiać akceptację i jednocześnie łączyć zlecenia pochodzące od wielu NEMO w jednym BZ, tak by nie były potrzebne dodatkowe platformy.

4.2.2 Faza łączenia rynków (coupling)

Faza łączenia rynków przeprowadzana jest przez MCO i opiera się na realizacji algorytmu wypracowanego w ramach europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego. Szczegóły dotyczące tej fazy nie są przedmiotem niniejszego MNA, jednakże dla celów informacyjnych dokument odnosi się także do tego zagadnienia.

Proces łączenia rynków dnia bieżącego jest realizowany poprzez utworzenie przez MCO Wspólnej Księgi Zleceń na podstawie poszczególnych ksiąg ofert dostarczonych przez wszystkich NEMO. Wspólna Księga Zleceń jest powiązana z europejskim modułem zawierającym informacje o dostępnych zdolnościach przesyłowych. Poszczególni NEMO alokują więc międzyobszarowe zdolności przesyłowe w trybie aukcji niejawnych typu *„implicit"* poprzez połączenie ksiąg zleceń z PL BZ z księgami zleceń z innych obszarów cenowych w jednym wspólnym systemie. W konsekwencji, zlecenia kupna i sprzedaży mogą być łączone lokalnie lub pomiędzy strefami cenowymi (w zależności od dostępnych zdolności przesyłowych) niezależnie od tego, gdzie dane zlecenie zostało złożone.

4.2.3 Faza Post-Coupling

Transakcje na rynku dnia bieżącego zawierane są w sposób ciągły w czasie rzeczywistym i wymagają sprawnego i szybkiego przeprowadzania procesów spedycyjnych. Dlatego też, oczekuje się, że rozwiązania europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego zawierać będą moduł spedycyjny (ang. *Shipping Module* – dalej „SM"), którego zadaniem będzie dostarczenie wszelkich danych niezbędnych do przeprowadzenia procesu spedycji do wszystkich zainteresowanych stron, tzn. OSP, NEMO, CCP (lub SA). Dane te zawierają wielkości wolumenów i ceny wymienianej energii, ścieżki wymiany, informacje o powiązanych rynkach oraz dostawach, a także nazwy OSP, CCP, SA zaangażowanych w wymianę.

Dla zapewnienia efektywności i przejrzystości, proces spedycyjny rynku dnia bieżącego będzie zorganizowany w taki sam sposób, jak proces spedycyjny na rynku dnia następnego opisany w Rozdziale 3.4.

Po uruchomieniu procesu zbierania i rozdzielania dochodu z ograniczeń dla rynku dnia bieżącego, proces ten będzie zgodny z rozwiązaniami przyjętymi w regionie wyznaczania zdolności przesyłowych a wypracowanymi w ramach europejskiego projektu jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego. CCP (lub SA) prowadząc rozliczenia i rozrachunki pomiędzy BZ, gromadzą dochód z ograniczeń z jednolitego łączenia rynków dnia bieżącego oraz zapewniają przekazanie zebranych dochodów z ograniczeń do OSP w sposób zgody z zasadami i opracowaną przez OSP metodyką wynikającą z art. 73 Rozporządzenia CACM. Techniczna realizacja tego procesu będzie zaprojektowana przez NEMO.

5 Rozłączenie rynków (decoupling) i procedury rezerwowe

Art. 44 Rozporządzenia CACM wymaga od OSP wypracowania *„solidnych i terminowych procedur rezerwowych w celu zapewnienia efektywnej, przejrzystej i niedyskryminującej alokacji zdolności przesyłowych na wypadek, gdyby proces jednolitego łączenia rynków dnia następnego nie był w stanie wygenerować wyników".*

Pomimo stworzenia niezawodnego algorytmu i procesu zapewniającego kojarzenie ofert, jak również odpowiednich procedur zabezpieczających, mogą wystąpić problemy z funkcjonowaniem mechanizmu łączenia rynków.

W przypadku, gdy u jakiegokolwiek OSP wystąpią problemy z wyznaczeniem lub przesłaniem dostępnych międzyobszarowych zdolności przesyłowych lub u jakiegokolwiek NEMO wystąpią problemy z dostarczeniem księgi zleceń, jak również w przypadku problemów z funkcjonowaniem MCO, pierwszym rozwiązaniem jest zastosowanie procedur zabezpieczających (ang. *back-up*) zgodnie z art. 36 ust. 3 Rozporządzenia CACM. W przypadku, gdy te procedury awaryjne nie są w stanie wyeliminować problemu, występuje jeden z poniższych scenariuszy oddzielenia (ang. *decoupling*):

1. Oddzielenie NEMO: problemy z księgą zleceń u jednego lub wielu NEMO.
2. Brak wyznaczonych zdolności przez OSP: problemy z przekazaniem CZC dla jednej lub wielu granic.
3. Brak wyników mechanizmu łączenia rynków: problemy z realizacją funkcji MCO.

Poniżej opisano zasady, które będą mieć zastosowanie w przypadku wystąpienia każdego z powyższych scenariuszy oddzielenia.

5.1 Oddzielenie NEMO: problemy z dostarczeniem księgi zleceń

NEMO odpowiadają za dostarczenie ksiąg zleceń do MCO, w związku z tym NEMO powinni dołożyć wszelkich starań by uczestnicy rynku składający swoje oferty za pośrednictwem danego NEMO mieli gwarancję uczestnictwa w procesie łączenia rynków. W przypadku gdyby z powodu technicznych trudności jeden lub kilku NEMO nie dostarczyło księgi zleceń do MCO, MCO jest w stanie obliczyć ceny dla każdego obszaru rynkowego, w tym dla PL BZ (pod warunkiem, że przynajmniej jeden NEMO jest w stanie zapewnić funkcję MCO). MCO wykonuje więc standardowy proces łączenia rynków dla wszystkich BZ, obejmujący wszystkie dostępne księgi zleceń NEMO (czyli obejmujący wszystkich NEMO, których księgi zleceń zostały dostarczone do MCO) oraz wyznacza dla każdego okresu rozliczeniowego jednolitą cenę dla polskiego obszaru rynkowego (cenę referencyjną), która będzie miała zastosowanie do wszystkich NEMO uczestniczących w procesie (tzn. tych którzy dostarczyli swoje księgi zleceń do MCO). Każdy NEMO, który nie był w stanie dostarczyć swoich ksiąg zleceń do MCO, może wyznaczyć swoją lokalną cenę w swoim hubie cenowym.

5.2 Brak informacji w zakresie międzyobszarowych zdolności przesyłowych: problemy z przekazaniem międzyobszarowych zdolności przesyłowych

OSP odpowiada za wyznaczenie CZC i udostępnienie ich dla NEMO. Przekazanie CZC do MCO jest zadaniem NEMO zgodnie z rozdziałami 3.2 i 4.2. NEMO dołożą wszelkich starań by uczestnicy rynku składający swoje oferty za pośrednictwem danego NEMO mieli gwarancję uczestnictwa w procesie łączenia rynków.

W przypadku, gdy do MCO nie dostarczono CZC (z przyczyn leżących po stronie PSE/CCC lub NEMO) dla jednej lub wielu polskich granic lub dostarczone zdolności wynoszą zero, MCO obliczy wyniki dla PL BZ przy użyciu algorytmu mechanizmu łączenia rynków w celu dokonania alokacji wszystkich dostępnych CZC oraz zdolności pomiędzy węzłami (zdolności pomiędzy hubami) w procesie jednolitego łączenia rynku, umożliwiając tym samym wykorzystanie pełnej płynności rynku oraz łączenie ofert pomiędzy NEMO.

Powyższe zasady stosuje się również w sytuacji, gdy nie zostaną dostarczone CZC dla żadnej z granic PL BZ (lub CZC są zerowe) lub gdy brak CZC zbiega się z niedostarczeniem ksiąg zleceń przez część NEMO. W takiej sytuacji wszyscy NEMO w PL BZ, którzy dostarczyli księgi zleceń zostaną połączeni, a MCO wyliczy jednolitą cenę dla PL BZ przy założeniu nieograniczonych zdolności przesyłowych pomiędzy poszczególnymi hubami w PL BZ.

W przypadku problemów z przekazaniem międzyobszarowych zdolności przesyłowych, dla wszystkich granic dla których nie zostały dostarczone CZC zastosowanie będzie mieć rozwiązanie rezerwowe dla alokacji zdolności przesyłowych, ustanowione zgodnie z art. 44 Rozporządzenia CACM.

5.3 Brak wyników mechanizmu łączenia rynków: problemy z wykonywaniem funkcji MCO

W przypadku problemów z pełnieniem funkcji MCO i gdy proces jednolitego łączenia rynków dnia następnego nie zapewni wyników pomimo użycia wszystkich dostępnych rozwiązań zabezpieczających, każdy NEMO wykonuje kojarzenie ofert niezależnie w swoim węźle i wylicza swoją cenę dla tego węzła. Ponieważ jest to jedyna sytuacja, w której wygenerowanie wyników dla jednolitego łączenia rynków dnia następnego nie jest możliwe (brak wyliczonej ceny dla PL BZ), jest to jedyne możliwe zdarzenie, w konsekwencji którego następuje pełne oddzielenie rynków (ang. *full decoupling*).

W przypadku wystąpienia pełnego oddzielenia rynków, każdy NEMO może kojarzyć oferty niezależnie. Ponadto, na wszystkich granicach polskiego obszaru rynkowego zostaną zastosowane rozwiązania rezerwowe dla alokacji zdolności przesyłowych, zgodnie z art. 44 Rozporządzenia CACM.

Jednolita cena energii elektrycznej na rynku dnia następnego w PL BZ (cena referencyjna) zostanie obliczona jako średnia ważona cena w oparciu o ceny w poszczególnych węzłach ważone wolumenem obrotu zgodnie ze wzorem:

$$\text{Cena}_{\text{Ref_PL}} = \frac{\sum_{i=1}^{n}[(\text{kupno}_i + \text{sprzedaż}_i) \times \text{cena}_i]}{\sum_{i=1}^{n}(\text{kupno}_i + \text{sprzedaż}_i)}$$

gdzie:

kupno_i – wolumen zaakceptowanych ofert kupna energii elektrycznej przypisanych do węzła *i*;

sprzedaż_i – wolumen zaakceptowanych ofert sprzedaży energii elektrycznej przypisanych do węzła *i*;

cena_i – cena równowagi w węźle *i*;

n – liczba węzłów.

Cena referencyjna będzie wyznaczana przez PSE po dostarczeniu przez NEMO wszystkich danych wymaganych do jej wyznaczenia (co najmniej ceny i wolumeny wymiany w każdym NEMO hub). Przekazanie do PSE przedmiotowych danych jest obowiązkiem każdego NEMO. PSE opublikują wyznaczoną cenę referencyjną na swojej stronie internetowej.

6 Podmioty wykonujące niezbędne funkcje

6.1 Spedytor (Shipping Agent)

Spedytor to podmiot lub podmioty, którym powierzono zadanie transferu sald między różnymi CCP, stąd dopuszczalne jest aby jego rola była traktowana jako rozszerzenie roli CCP. Jak zostało wspomniane w rozdziale 0, przyjętą metodą spedycji jest rozwiązanie oparte na modelu Preferowanego Spedytora, w ramach którego, zakłada się, że z definicji funkcję tą pełnią poszczególni CCP wskazani przez NEMO, o ile NEMO nie desygnował innego podmiotu (SA) do realizacji ww. funkcji. Realizacja procesu spedycji będzie się odbywać przy współpracy NEMO, CCP i SA. Dodatkowo, niezbędne będą umowne ustalenia pomiędzy wszystkimi NEMO, CCP i SA oraz OSP w PL BZ określające zasady organizacji procesu spedycji oraz gromadzenia i przekazywania do OSP/CID dochodu z ograniczeń.

Proces spedycji będzie zorganizowany przez NEMO/CCP (lub SA) na warunkach określonych przez NEMO. Podstawą takiego rozwiązania jest art. 7 ust. 1 lit. g) Rozporządzenia CACM, wskazujący, że NEMO są odpowiedzialni za działanie w roli CCP w rozliczaniu i rozrachunkach związanych z wymianą energii w ramach rynków dnia następnego i dnia bieżącego zgodnie z art. 68 ust. 3 Rozporządzenia CACM.

6.2 Platforma TSO SPoC

Jak wskazano w punkcie 3.2.1 konieczność wyboru podmiotu obsługującego Platformę TSO SPoC ma miejsce wówczas, gdy zastosowane jest rozwiązanie przejściowe, tj. przed ustanowieniem podmiotu odpowiedzialnego za skoordynowane wyznaczanie zdolności przesyłowych CCC (zgodnie z art. 27 ust. 2 Rozporządzenia CACM). Mając na uwadze efektywność ekonomiczną i kontraktową, PSE zorganizują platformę TSO SPoC i będą ją obsługiwały do czasu ustanowienia podmiotu odpowiedzialnego za skoordynowane wyznaczanie zdolności przesyłowych CCC.

7 Zasady podziału i odzyskiwania kosztów

Niniejszy rozdział określa podstawowe zasady dotyczące podziału kosztów związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem ustaleń w zakresie więcej niż jednego NEMO w sposób opisany w niniejszej propozycji MNA. Zgodnie z Rozporządzeniem CACM, wszystkie koszty związane z ustaleniami zasad MNA powinny być uzasadnione, efektywne, proporcjonalne i przejrzyste. Koszty te powinny zostać pokryte przez podmioty odpowiedzialne za dane zadanie. Aby zapewnić efektywność, koszty wdrożenia oraz operacyjnego działania mechanizmu łączenia rynków pokrywane przez uczestników rynku za pomocą taryf sieciowych, opłat lub innych mechanizmów nie powinny wzrastać wraz z liczbą NEMO działających w Polsce.

Poniżej podano ogólne zasady podziału i odzyskiwania kosztów dla poszczególnych kategorii. Szczegółowe zasady odzyskiwania i podziału kosztów określają przepisy Rozporządzenia CACM. Zasady te, będą doprecyzowane przez zainteresowane strony i właściwe organy regulacyjne, w tym między innymi w zakresie uprawnień NEMO, OSP i właściwych organów regulacyjnych, o których mowa w art. 75-80 Rozporządzenia CACM.

7.1 Rozliczenia i rozrachunki między NEMO

Proces rozrachunku i rozliczeń pomiędzy NEMO w polskim obszarze rynkowym zostanie ustanowiony i obsługiwany przez NEMO oraz odpowiednich CCP, w oparciu o ogólne zasady określone w rozdziale 0 W związku z tym wszystkie koszty związane z przygotowaniem i obsługą tego rozwiązania **powinny być pokryte przez NEMO i odpowiednie CCP, podlegając następnie zasadom odzyskiwania opisanym w Rozporządzeniu CACM.** Na podstawie art. 77 ust. 1 Rozporządzenia CACM *„Wszystkie koszty poniesione przez kontrahentów centralnych i spedytorów podlegają zwrotowi w drodze opłat lub innych odpowiednich mechanizmów, jeżeli koszty te są uzasadnione i proporcjonalne".*

Koszt ten powinien być podzielony zgodnie z ustaleniami poczynionymi pomiędzy NEMO działającymi w Polsce w sposób niedyskryminujący i efektywny.

7.2 Usługa spedytora (Shipping Agent Services)

Model **Preferowanego Spedytora** zakłada, że za zorganizowanie funkcji spedytora **odpowiadają NEMO/CCP** (lub SA) i do nich należą szczegółowe ustalenia w przedmiotowej kwestii. Niemniej jednak, usługi spedytora będą traktowane jako świadczone wzajemnie pomiędzy NEMO/CCP lub SA i będą **pokrywane z opłat nałożonych przez NEMO/CCP** (lub SA) **na korzystających z tych usług NEMO/CCP** (lub SA). Podmioty te zapewniają, że powołane opłaty będą pobierane na przejrzystych, niedyskryminujących i proporcjonalnych oraz uzgodnionych przez wszystkie strony zasadach. Koszty rozliczeń i rozrachunków ponoszone przez NEMO/CCP (lub SA) w procesie spedycji wg modelu Preferowanego Spedytora obsługiwanym przez NEMO/CCP (lub SA) nie będą pokrywane przez OSP. Mogą jednak podlegać zasadom odzyskiwania opisanym w art. 77 ust. 1 Rozporządzenia CACM *„Wszystkie koszty poniesione przez kontrahentów centralnych i spedytorów podlegają*

zwrotowi w drodze opłat lub innych odpowiednich mechanizmów, jeżeli koszty te są uzasadnione i proporcjonalne".

8 Ramy umowne

8.1 Zasady ogólne

Wdrożenie MNA wymaga dokonania przez OSP i NEMO szeregu ustaleń umownych obejmujących zawarcie nowych umów jak również zmianę umów obowiązujących w sytuacji dopuszczenia do działania wielu NEMO.

Szczegółowe czynności przypisane do poszczególnych uczestników rynku, wynikające z opisanych procesów rynkowych zostaną przedstawione w postanowieniach IRiESP. Ustalenia umowne pomiędzy OSP, NEMO, CCP oraz SA w zakresie funkcjonowania modelu multi-NEMO, o których mowa w odpowiednich punktach dokumentu MNA zostaną dokonane na podstawie Rozporządzenia CACM i MNA oraz będą uwzględniać powołane postanowienia IRiESP.

Należy wyróżnić trzy poziomy powiązań umownych:

- Umowy lokalne – umowy jakie będą zawarte pomiędzy podmiotami działającymi w PL BZ (umowy krajowe), jak również umowy pomiędzy podmiotami działającymi w PL BZ, OSP i spedytorami/CCP z sąsiednich BZ (umowy dla poszczególnych granic);
- Umowy regionalne – umowy jakie będą zawarte pomiędzy podmiotami z regionu w celu zarządzania – przy zachowaniu należytej staranności – kwestiami, które nie mogą być rozwiązane na poziomie lokalnym, np. podział kosztów lub gromadzenie i podział dochodów z ograniczeń;
- Umowy europejskie – w szczególności umowy zawierane w celu uzgodnienia wspólnych zasad podziału kosztów i warunków dotyczących operacji łączenia rynków.

Ostateczne sprecyzowanie powołanych ram umownych w zakresie ustalenia rodzaju umów na poszczególnych poziomach powiązań umownych i ich szczegółowych postanowień zostanie dokonane w ramach wdrożenia MNA. Podmioty, których obowiązków dotyczy Rozporządzenie CACM i MNA, mają obowiązek dokonania uzgodnień i zawarcia umowy/umów niezbędnych dla wdrożenia MNA i realizacji celów Rozporządzenia CACM.

Umowy niezbędne dla wdrożenia MNA w klauzuli dotyczącej rozstrzygania sporów będą przewidywały obowiązek, przed wystąpieniem o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego realizacji powołanych umów, przeprowadzenia negocjacji celem rozwiązania sporu w drodze polubownej z udziałem ustalonego przez strony mediatora.

Kluczowe elementy poszczególnych relacji kontraktowych omówione są poniższej wyłącznie w celach informacyjnych.

8.2 Umowy lokalne

- Wielostronna umowa pomiędzy OSP i wszystkimi NEMO/CCP działającymi w PL BZ (umowa „parasolowa" dla PL BZ). Umowa ta w ogólny sposób będzie określała stosunki pomiędzy OSP a NEMO w procesie łączenia rynków, a także będzie zawierała szczegółowe zasady procesów operacyjnych. Jako, że rolę CCP może pełnić dla NEMO podmiot zewnętrzny, strony umowy zostaną precyzyjnie określone w przyszłości.

Umowa ta będzie określała również stosunki między OSP i NEMO oraz CCP (lub SA) w zakresie prowadzenia przez ten podmiot spedycji. Umowa wielostronna będzie zawierała rozwiązania umożliwiające przystąpienie do niej dodatkowym NEMO i tym samym będzie spełniony warunek wskazany w art. 45 ust. 1 i art. 57 ust. 1 Rozporządzenia CACM;

- Ustalenia umowne pomiędzy wszystkimi NEMO/CCP/Spedytorem dotyczące rozliczania i rozrachunku transakcji wewnętrznych, tj. transakcji pomiędzy NEMO działającymi w PL BZ; stosownie do ustaleń mogą stanowić wyodrębnioną część umowy parasolowej;
- Ustalenia umowne pomiędzy OSP i każdym NEMO/CCP. Standardowe ustalenia umowne pomiędzy OSP i każdym użytkownikiem sieci określająca role i zakres obowiązków w ramach działalności na rynku bilansującym, sposób wymiany informacji, kanały komunikacji, itp.; stosownie do ustaleń mogą stanowić odrębne umowy lub wyodrębnione części umowy parasolowej;
- Ustalenia umowne pomiędzy NEMO/CCP, których to dotyczy lub jeżeli ma to zastosowanie pomiędzy Spedytorem oraz OSP/CID po obu stronach granicy dla każdej granicy PL BZ, określające zasady organizacji procesu spedycji oraz gromadzenia i przekazywania do OSP/CID dochodu z ograniczeń. Ponieważ zawarcie takich umów będzie angażować wiele stron (prawdopodobnie jedna dedykowana umowa na każdą granicę), konieczne może być określenie europejskich/krajowych ram odnośnie mechanizmów spedycji celem zapewnienia zgodności tych mechanizmów i ułatwienia dokonywania uzgodnień dla każdej granicy, tak aby zorganizowanie tego mechanizmu było możliwe na poziomie regionalnym;
- Umowa operacyjna, która powinna być zawarta dla każdej granicy, gdzie stosowane jest łączenie rynków oraz powinna obejmować wszystkich OSP i NEMO zaangażowanych w procesy łączenia rynków. Umowa ta może dotyczyć konkretnej granicy bądź regionu.

8.3 Poziom regionalny

- Umowa określająca regionalne zasady podziału i zwrotu kosztów operacji rynków dnia następnego i dnia bieżącego pomiędzy OSP i NEMO/CCP, zgodnie z Rozporządzeniem CACM;
- Umowy ustanawiające warunki dotyczące zbierania i rozdziału dochodów z ograniczeń oraz zwrotu kosztów pomiędzy wszystkimi zaangażowanymi OSP i CID, Spedytorem lub CCP pełniącymi funkcję spedytora.

8.4 Poziom europejski

- Umowa operacyjna rynku dnia następnego ustanawiająca warunki dotyczące operacji łączenia rynków dnia następnego pomiędzy wszystkimi europejskimi NEMO i OSP;
- Umowy ustanawiające warunki łączenia rynków dnia bieżącego pomiędzy OSP i NEMO;

- Umowy określające podział kosztów europejskich związanych z łączeniem rynków dnia następnego i dnia bieżącego.